

JAN SUP

VÝZNAMNÉ ŽIVOTNÍ JUBILEUM PROFESORKY DANY TOLLINGEROVÉ

Prof. PhDr. Dana Tollingerová, CSc., patří mezi významné osobnosti české a evropské pedagogické psychologie a vysokoškolské pedagogiky. Podílela se na přípravě celé řady vysokoškolských studentů, vychovala přes padesát vědeckých aspirantů a několik stovek studentů postgraduálního studia.

Prof. D. Tollingerová se narodila 11. 11. 1927 v Byšicích u Mělníka, po maturitě na gymnáziu studovala psychologii na Filozofické fakultě UK v Praze. V roce 1953 zahájila aspiranturu na Lomonosově univerzitě v Moskvě, po získání vědecké hodnosti studovala postgraduálně na pařížské Sorboně a na univerzitě v Ženevě. Je vždy vítanou účastnicí mezinárodních seminářů a redakčních rad odborných časopisů.

Od roku 1960 působila jako vědecká pracovnice v Ústavu J.A. Komenského ČSAV v Praze. Již na počátku své vědecké dráhy publikovala monografii o Jiřím Procházce (Moskva 1961) a časopiseckou studii o Františku Krejčím a jeho pozitivistické psychologické škole. Koncem 60. let se výrazně prosadila v oboru teorie lidského učení, zejména pak programovaného učení, a v teorii učebních úloh. Například její taxonomie učebních úloh je nejcitovanější prací v učebnicích pedagogiky.

Výsledky vlastní experimentální činnosti i práce Laboratoře programového učení při Pedagogickém ústavu J. A. Komenského ČSAV v Praze, kterou založila a vedla, publikovala jednak v knize „Programované učení“ (1966), která vzbudila ohlas nejen u nás, ale i v zahraničí, jednak na mezinárodních konferencích „Interprograma“, kterým předsedala. Díky prof. D. Tollingerové se přes jisté ideologické překážky, které mu do cesty kladla tzv. oficiální pedagogika v šedesátých a sedmdesátých letech programované učení rozšířilo do našich škol. Programované učení mělo zásadní vliv na práci škol a způsobilo změny v tradičním myšlení učitelů. Pod vedením prof. D. Tollingerové se vytvořila také mimořádně úspěšná brněnská „Škola programovaného učení“, která po několika let vyvíjela činnost při Fakultě elektrotechnické VUT.

Nelze také zapomenout na pozornost, kterou prof. D. Tollingerová věnovala výzkumu učebních pomůcek, didaktické techniky a vyučovacích strojů. Dodnes

jsou aktuální její studie o využití počítačů ve výuce „Samočinné počítače ve výuce a výcviku“ (1975), dále studie z oboru umělé inteligence, pedagogických databází atd.

V roce 1976 prof. D. Tollingerová přešla na Filozofickou fakultu UP Olomouc, kde založila a vedla Katedru vysokoškolské pedagogiky. Na FF UP v Olomouci vybudovala centrum pro vědeckou přípravu v oboru pedagogika, které úzce spolupracovalo s katedrami pedagogiky FF a PdF MU a FF UK. Mimořádnou pozornost věnovala vedení disertačních prací, většina z nich byla publikována. Zasloužený ohlas si zasloužily kurzy vysokoškolské pedagogiky, které organizovala na olomouckých, ostravských a také na některých brněnských vysokých školách. Rád vzpomínám na semináře, které prof. D. Tollingerová pořádala v rámci „neoficiálního vědeckého sdružení“ SOVA (Spolek obětí vědecké aspirantury). Vyšla z nich celá řada úspěšných pedagogů a psychologů, kteří se na vysokých školách uplatnili převážně až po listopadu 1989. Z tohoto období je vhodné připomenout alespoň některé její práce: K teorii učebních činností (Praha 1986), Psychologie osvojování cizího jazyka (Praha 1988) a další.

Od roku 1990 působí prof. D. Tollingerová jako vědecká pracovnice v Centru pro studium vysokého školství v Praze. Všichni, kdo s ní spolupracují, vědí o její obdivuhodné schopnosti precizně formulovat řešené problémy a přesně je také pojmenovat. Plně to potvrzují i její příspěvky publikované v kvartálníku pro vysokoškolskou a vědní politiku Aula, ve kterém působí jako vědecká redaktorka.

V poslední době se prof. D. Tollingerová věnuje především aktuálním problémům řízení a organizace vysokoškolského vzdělávání, zvláště pak sleduje teorie evaluačních procesů vysokých škol doma i v zahraničí (viz např. studie Indikátory evaluace, 1993), problematiku přípravy na vědeckou práci (viz např. „Organizace a řízení doktorského studia v Rakousku“, Aula, 1996) a vysokoškolské legislativy (viz např. „Hodnocení kvality vysokých škol a nová evropská vysokoškolská legislativa“, Aula, 1995). V Aule představuje tvůrce moderní vysokoškolské politiky v rubrice „Kdo je kdo“.

Tento krátký výčet pedagogických a vědeckých aktivit prof. D. Tollingerové není a snad ani nemůže být úplný. Výsledky její vědecké práce zahrnují přes 300 titulů, monografií, vědeckých studií, statí, popularizačních článků, překladů úspěšných úvodů ke knihám apod. Publikuje nejen v češtině, ale také v ruštině, v němčině a v angličtině.

Při příležitosti významného životního jubilea přejeme prof. PhDr. Daně Tollingerové, CSc., aby mohla ve zdraví i nadále pokračovat v úspěšné pedagogické a vědecké práci, tolik obdivované a uznávané příznivci, přáteli a zvláště pak vděčnými žáky.